

İşgəncələr, Əsir və İtkin Düşmüş, Girov Götürülmüş Vətəndaşlarla Əlaqədar Dövlət Komissiyasında olan materiallar sübut edir ki, Ermənistan tərəfi əsir və girov götürülmüş Azərbaycan vətəndaşlarına qarşı məqsədli soyqırımı siyasəti yeridir. Yüzlərlə Azərbaycan vətəndaşı, o cümlədən, uşaq, qadın və qocalar erməni əsir və girovluğunda dözülməz işgəncələrin qurbanı olmuşdur. Çoxsaylı faktlar göstərir ki, əsir və girovlara müxtəlif dəhşətli işgəncələr verilmiş-onlar vəhşicəsinə döyülmüş, qəsdən şikəst vəziyyətinə salınmış, sinələrinə qızdırılmış xaç nişanları ilə damğa basılmış, dırnaqları və dişləri çıxarılmış, yaralarına duz basılmış, ölənə qədər rezin və dəmir dəyənəklərlə döyülmüş, damarlarına benzin yeridilmişdir. Məqalədə bu faktların bir qismi göstərilir: girov götürülərkən 3 yaşı olan Şövqi Xaqani oğlu Əliyevin (24.07.1993) bazu sümüyü Xankəndidə erməni "həkimləri" tərəfindən çıxarılmış, nəticədə, Şövqi ömürlük şikəst olmuşdur. Kəlbəcər rayonunun işğal zamanı girov götürülən (31.03.93) Gülcəmal Quliyevanın yenicə dünyaya gəlmiş oğlu Arzu Hacıyevə erməni "həkim" Aida Serobyana naməlum tərkibli iynələr vurmuşdur.

Nəticədə, Arzu Hacıyev ömürlük şikəst olmuşdur. Anası Afət Mirzəyevanı və babası Aslan Mirzəyevi ermənilər vəhşicəsinə güllələyərkən, Babək İlyasov cəmi yeddi aylıq imiş. Qəlpələr Babəkin sağ gözünü yaralamış, lakin buna baxmayaraq, ermənilər onu da Kəlbəcər rayonundan girov götürülmüş digər həmkəndliləri ilə birlikdə, yalnız dörd aydan sonra və həm də müalicə etmədən qayıtmışlar. Hazırda Babəkin bir gözü kordur. Ermənilər 15 yaşlı girov Nəzakət Məmmədovanın gözleri qarşısında atasına dəhşətli işgəncələr vermiş, onun qulaqlarını kəsmiş, anası hədə və şantajlara dözməyərək dəli olmuş, qızın özünü isə 4 mln rus rubluna ailəsinə satmışlar. Zəminə Göyüş qızı Dadaşova ermənilər tərəfindən girov götürülərkən, qolundan aldığı güllə yarası baxımsızlıq üzündən çirk eləmiş və onun bədənində çü-

İvanoviç Şevelyov 1994-cü ildə Ağdam rayonunun işğal zamanı 89 yaşlı anası Vera Davidovnanın və ahil yaşlı bacısı Svetlana İvanovnanın, eləcə də, 58 yaşlı xəstə qardaşı Anatoli İvanoviçin ermənilər tərəfindən vəhşicəsinə öldürülmüş yandırıldığı, Ağdam kanalının yanında saysız-hesabsız qadın və uşaq meyiti gördüyünü bildirir. Bundan əlavə, Vladimir Şevelyov şahidlik edir ki, ermənilər Ağdam rayonunun işğal zamanı oradakı ruhi xəstəxanada saxlanan 7 ruhi xəstəni, o cümlədən, iki xəstə qadını girov götürmüşlər. Onların biri azad edilmiş, biri döyülə-döyülə öldürülmüş, digərlərinin sonrakı taleyindən isə bu günədək məlumat yoxdur. 1930-cu il təvəllüdü Ağdam rayon sakini Əli Rəsul oğlu Abbasov erməni girovluğunda, mütəmadi olaraq, döyülmüş və onun bədənində siqaret basılaraq yandırılmışdır. Aldığı mənəvi və fizi-

əsir Cavid Ağa oğlu Hüseynovun çənəsi və qabırğaları sınımışdır. Ermənilər dəmir parçası ilə Cavidin qoluna damğa basmış və yarasının üzərinə kislota tökmüşlər.

"Azərbaycanda Miqrant və Məcburi Köçkünlərin Hüquqlarının Müdafiəsi" İctimai Birliyi 2004-cü ildə Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyində rəsmi qeydiyyatdan keçərək, fəaliyyətə başlayıb. Birliyin əsas məqsədi Azərbaycan Respublikası və xarici ölkələrdə miqrant, qaçqın və məcburi köçkünlərin hüquqlarının müdafiəsi ilə əlaqədar şəraitin müntəzəm müşahidəsini təşkil etməkdən ibarətdir.

Birlik qarşısına qoyduğu məqsədlərə çatmaq üçün aşağıdakı vəzifələri həyata keçirir:

- Azərbaycan Respublikasında miqrant, qaçqın və məcburi köçkünlərin hüquqları, yaşayış şəraiti ilə əlaqədar məruzələrin hazırlanması,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

Əsir və girovlara qarşı erməni vandallarının xüsusi qəddarlıqları

rümə prosesi getmişdir. Hazırda Zəminənin sol qolu işləmir. Girov götürülən zaman isə, ermənilər onun atası Göyüş Dadaşovu və yaşlı nənəsi Qönçə İbadovanı yerində güllələmişlər. Erməni nəzarətçiləri Ağdam rayonundan girov götürülmüş Kəlik Həsənovaya dəhşətli işgəncələr vermiş, mismar kəlbətini ilə onun 16 dişini çıxarmışlar. Ağdam rayonunun işğal zamanı ermənilər tərəfindən girov götürülən yaşlı qadın Şərqiyyə Rza qızı Şirinovanın 8 qızıl dişini mismar kəlbətini ilə çəkmişdir. O, altı ay davamlı işgəncələrə məruz qalmışdır. Qubadlı rayonunun işğal zamanı 65 yaşlı Biniş Rəsul qızı Məmmədova və 69 yaşlı Sara Miriş qızı İsmayilova girov götürülüb, Xankəndi hərbi hissəsində saxlanmışdır. Burada onları gündüz ağır fiziki əmək tələb edən işlərdə işlədir, gecələr isə xüsusi amansızlıqla döyürmüşlər. Onlarla birlikdə saxlanan Şahsənəm və Əsli adında qadınlar bu cür ağır işgəncələrə dözməyərək, girovluqda ölmüşlər. Ağdam rayonunun keçmiş sakini, milliyətçə rus olan, erməni əsirliyində hədsiz işgəncələrə məruz qalmış Vladimir

ki işgəncələrdən özünə gələ bilməyən Əli Abbasov erməni əsirliyindən azad ediləndən bir müddət sonra vəfat etmişdir. Erməni hərbiçiləri Füzuli rayonundan girov götürdüləri Mürvət Fətiş oğlu Ağayevi döyərək qulağını kəsmiş, əllərini meftillə arxadan bağlayaraq, ağacdən asmış və ayaqlarının altında ocaq qalayaraq yandırmışlar. Hərbi əsirlər - Novruz Məhəmməd oğlu Daşdəmirov, Namiq Cavanşir oğlu Qarayev mütəmadi döyülmə, bədənələrinə qızdırılmış cisimlərlə dağ basılma və başlarına mismar çalınması nəticəsində, ruhi xəstə həddinə çatdırılmışlar. Hərbi əsir Mürşüddov Sədrəddin Aslan oğlu döyüldükdən sonra şüşə qırıqlarını udmağa məcbur edilmişdir. Yaralı vəziyyətdə əsir götürülmüş Əbdüləzim Məcnun oğlu Məmmədov rezin dəyənəklə döyülmüş, damarına benzin yeridilmiş, yaralarının qaysağı qoparılaq ona əzab verilmiş, üstünə təlim keçmiş it buraxılmışdır. Mayıl Məhəmmədəli oğlu Məmmədovun damarına dizel yanacaq yeridilmiş və sinəsi qızdırılmış xaçla damğalanmışdır. Vəhşicəsinə döyülmə nəticəsində, hərbi

tərcümə edilməsi, ölkədə və ölkə hüdudlarından kənar yayılması təşkil;

- ölkə daxilində və xaricdə Azərbaycandan olan miqrant, qaçqın və məcburi köçkünlərə yardım göstərilməsi ilə əlaqədar humanitar yardım kampaniyalarının təşkili;

- miqrant, qaçqın və məcburi köçkünlərə humanitar və sosial yardımların göstərilməsi;

- Azərbaycan Respublikasında yaşayan miqrant, qaçqın və məcburi köçkünlərin, eləcə də, onların ailə üzvlərinin hüquqlarının müdafiəsi;

- Azərbaycan Respublikasında miqrant, qaçqın və məcburi köçkünlərin mövcud problemlərinin ədalətli həllinə beynəlxalq ictimaiyyətin cəlb olunması;

- miqrant, qaçqın və məcburi köçkünlərin və onların ailə üzvlərinin insan hüquqlarının tanınması və nəzərə alınmasının ümumi təbliği;

- BMT-nin miqrant, qaçqın və məcburi köçkünlərlə bağlı beynəlxalq Konvensiyaların yerlərdə tətbiqinə kömək;

- mühacirlərin hüquqi və həyat standartları vəziyyətinin inkişafı tendensiyaları üzrə monitorinq təş-

kil edir.

Nəzərdə tutulmuş vəzifələri həyata keçirmək üçün birlik:

- konfrans, seminar və vətəndaş fəaliyyətinin digər tədbirlərini həyata keçirir;

- ölkədə və xaricdə informasiya kampaniyaları həyata keçirir;

- informasiya bülletenlərini və digər informasiya daşıyıcılarını buraxır və onların ictimaiyyətə pulsuz yayımını təşkil edir;

- yerli və xarici mütəxəssislər cəlb edir;

- böhrandan sonrakı reintegrasiya proqramlarında iştirak edir;

- təcrid olunmuş və daxili böhran vəziyyətində olan miqrant, qaçqın və köçkünlərə sosial-psixoloji sahədə iş apararaq, onlara mənəvi dəstək verir;

- qaçqın və köçkünlərlə əlaqədar olan təşkilatları təlimatlandırır;

- sosial və səhiyyə xidməti proqramlarının həyata keçirilməsini təmin edir;

- qanunla qadağan olunmayan digər tədbirlər həyata keçirir.

Birlik, həmçinin, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması məq-

sədilə iş aparır. Birliyin "Qolos Karabaxa", "Voice of Karabakh" qəzeti (ingilis və rus dillərində nəşr olunur) və Azərbaycan, ingilis və rus dillərində gündəlik yenilən internet saytı Qarabağın əzəli Azərbaycan torpağı olması, onun qanunsuz olaraq, Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal, milyona yaxın adamın doğma yurd-yuvasından didərgin düşməsi, həmin insanlara dəyən maddi və mənəvi ziyan, işğal olunmuş ərazilərdəki yerüstü və yeraltı sərvətlərin talan edilməsi, tarixi, maddi-mədəniyyət, memarlıq, dini abidələrin dağıdılması, yandırılması, qarət edilməsi, erməniləşdirilməsi, işğal edilmiş ərazilərin ekoloji terrora məruz qalması və s. işlə bağlı konkret faktlara, sübutlara, dəlillərə əsaslanan materialları dünya ictimaiyyətinə çatdırır.

"Azərbaycanda Miqrant və Məcburi Köçkünlərin Hüquqlarının Müdafiəsi" İctimai Birliyi olaraq biz miqrant, qaçqın və məcburi köçkünlərin hüquqlarının müdafiəsinə lazım olan normativ-hüquqi bazanın formalaşmasına çalışırıq.

VAHİD ÖMƏROV,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru